

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/6/2003

POPARCIE DLA INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ PO SZCZYPICIE W KOPENHADZE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2003

W styczniu, trzy tygodnie po zakończeniu negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską, zapytaliśmy Polaków o udział i głosowanie w referendum w sprawie integracji. Czas, jaki upłynął od momentu zakończenia rokowań, pozwolił na wyciszenie pierwszych emocjonalnych reakcji związanych z tym wydarzeniem i spojrzenie na wyniki negocjacji już z pewnego dystansu.

Finał negocjacji akcesyjnych spowodował wzrost zainteresowania udziałem w referendum i umocnienie się - po grudniowym spadku - społecznego poparcia dla integracji. Obecnie nieco przekracza ono poziom notowany w listopadzie.

W styczniu¹ udział w referendum w sprawie przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej zapowiada 73% Polaków, o 4 punkty więcej niż przed miesiącem. Pewnych swego uczestnictwa w głosowaniu jest 63% ogółu społeczeństwa, o 5 punktów więcej niż poprzednio. Tak dużego odsetka osób deklarujących, że na pewno pójdą oddać głos w sprawie integracji, jeszcze dotychczas nie notowaliśmy.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nim udział?	Deklaracje respondentów według terminów badań										
	2002										2003
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach										
Na pewno wziął(ę)by w nim udział	51	60	60	58	61	57	59	57	61	58	63
Raczej wziął(ę)by w nim udział	15	14	12	14	12	11	13	15	11	11	10
Jeszcze nie wiem, czy wziął(ę)by w nim udział, trudno powiedzieć	14	14	14	14	12	14	13	14	12	12	12
Raczej nie wziął(ę)by w nim udziału	7	5	5	4	5	5	4	5	6	6	5
Na pewno nie wziął(ę)by w nim udziału	13	7	9	11	10	12	11	9	10	13	9

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (152) przeprowadzono w dniach od 3 do 6 stycznia 2003 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Zainteresowanie udziałem w referendum akcesyjnym wiąże się przede wszystkim z wykształceniem. Im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej deklarują chęć uczestniczenia w głosowaniu. Do urn zamierza pójść 61% badanych z wykształceniem podstawowym, 68% - z zasadniczym zawodowym, 80% - ze średnim oraz 90% mających wyższe wykształcenie.

Stosunkowo częstymi deklaracjami uczestnictwa w referendum wyróżniają się także osoby deklarujące relatywnie wysokie miesięczne dochody *per capita* w rodzinie (powyżej 800 zł) oraz mieszkańcy największych miast - do urn wybiera się odpowiednio 86% i 85% z nich.

Wśród grup społeczno-zawodowych udział w referendum najliczniej planują: pracujący na własny rachunek, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz rolnicy, a wśród biernych zawodowo - uczniowie i studenci.

Podobnie jak w innych głosowaniach uczestnictwo w referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej częściej zapowiadają mężczyźni (78%) niż kobiety (69%).

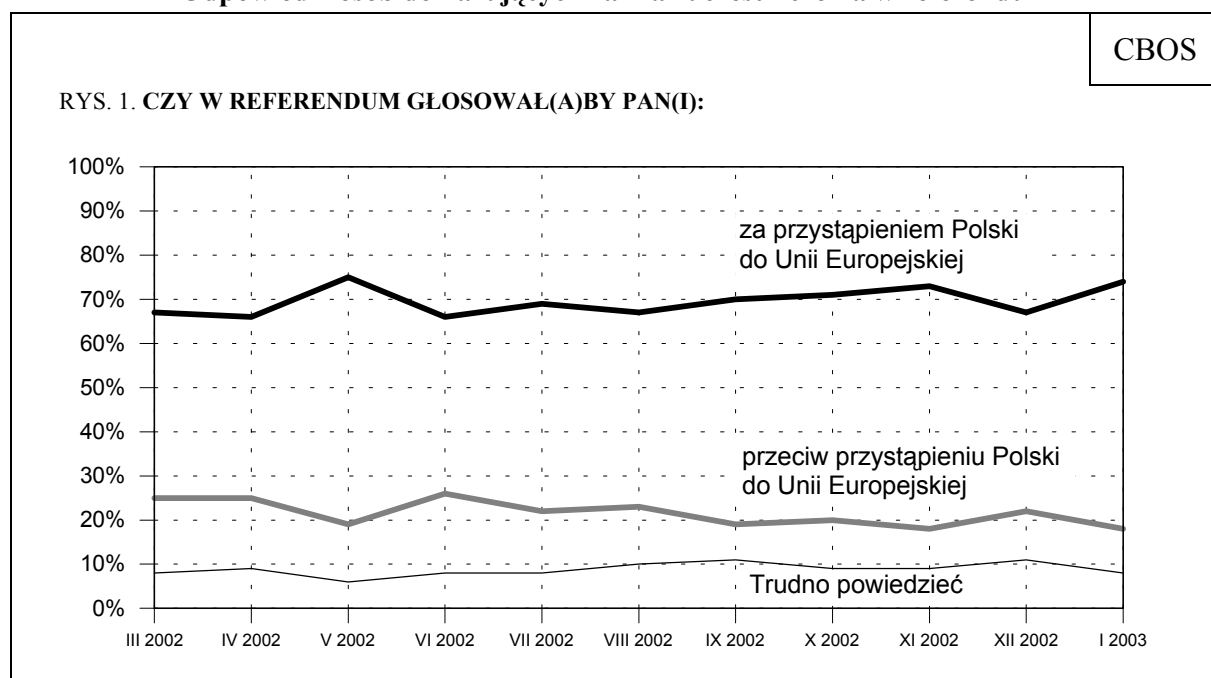
Warto zauważyć, że chęci udziału w referendum sprzyjają wyrobione poglądy polityczne: lewicowe (83% deklaracji uczestnictwa w głosowaniu) lub prawicowe (86%).

W styczniu zwiększył się poziom społecznego poparcia dla integracji. Za wejściem do struktur europejskich chce opowiedzieć się 74% Polaków zainteresowanych udziałem w referendum akcesyjnym (o 7 punktów więcej niż w grudniu), natomiast 18% (o 4 punkty mniej niż miesiąc temu) deklaruje, że będzie głosować przeciw integracji. Tym samym poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej wśród najbardziej prawdopodobnych uczestników referendum akcesyjnego jest minimalnie wyższe od notowanego w listopadzie ubiegłego roku.

Tabela 2

Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):	Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum według terminów badań										
	2002										2003
	III (N=702)	IV (N=777)	V (N=750)	VI (N=764)	VII (N=751)	VIII (N=659)	IX (N=897)	X (N=890)	XI (N=751)	XII (N=679)	I (N=748)
	w procentach										
- za przystąpieniem Polski do UE	67	66	75	66	69	67	70	71	73	67	74
- przeciw przystąpieniu Polski do UE	25	25	19	26	22	23	19	20	18	22	18
Trudno powiedzieć	8	9	6	8	8	10	11	9	9	11	8

Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum

O stosunek do integracji zapytaliśmy również osoby niewyrażające zainteresowania udziałem w referendum oraz te, które jeszcze nie wiedzą, czy pójść głosować. Najwięcej respondentów z tej grupy (38%) deklaruje, że nie ma jednoznacznego stanowiska w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Wśród pozostałych tyle samo jest zwolenników integracji (31%), co jej przeciwników (31%).

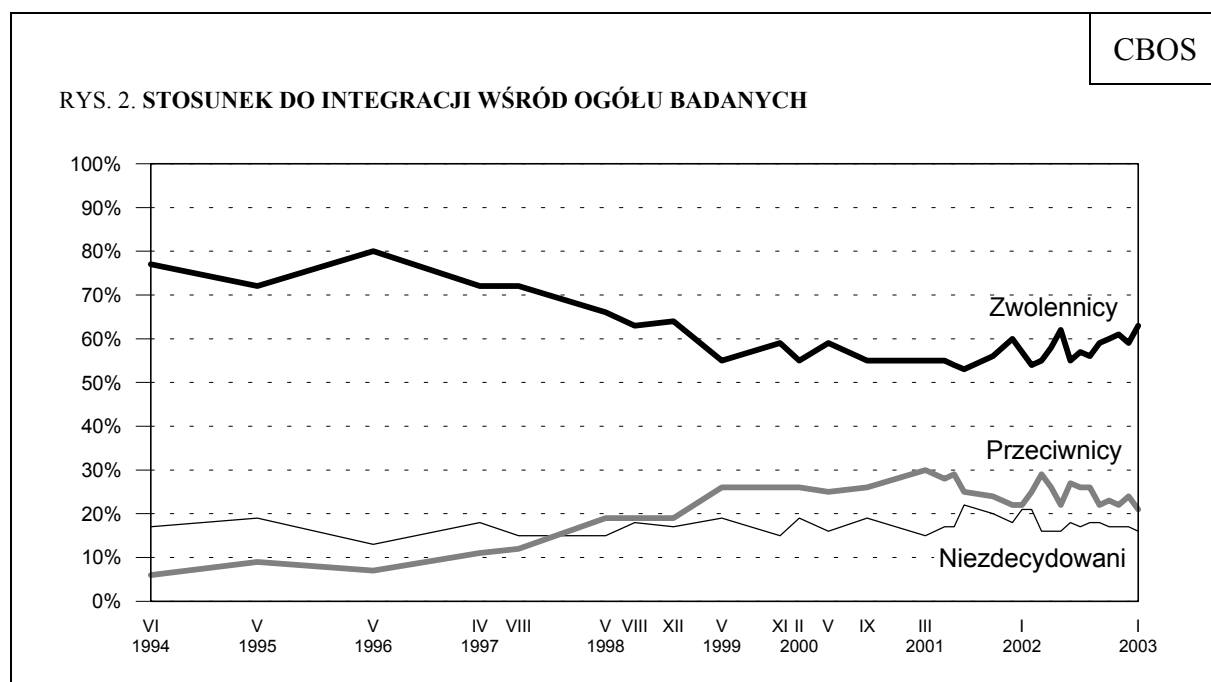
Uwzględniając opinie zarówno osób deklarujących udział w referendum, jak i tych, które są zdecydowane zostać w domu bądź jeszcze się wahają, czy głosować, otrzymujemy

wskaźnik poparcia integracji w całym społeczeństwie. Obecnie do zwolenników integracji zalicza się 63% ogółu respondentów (o 4 punkty więcej niż w grudniu), a 21% (o 3 punkty mniej niż przed miesiącem) jest jej przeciwnych. Niemal równie wysokie poparcie dla integracji obserwowaliśmy w maju 2002 roku, tuż po rozpoczęciu kampanii informacyjnej rządu o UE i obchodach Dnia Europy (przypadającego 9 maja). Wyższy niż obecnie wskaźnik aprobaty integracji notowaliśmy ostatnio w grudniu 1998 roku, kiedy to 64% ankietowanych określało się jako zwolennicy przystąpienia Polski do Unii, a 19% - było temu przeciwnych.

Tabela 3

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania według terminów badań														
	2001		2002												2003
	X	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach														
Zwolennicy	56	60	57	54	55	58	62	55	57	56	59	60	61	59	63
Przeciwnicy	24	22	22	25	29	26	22	27	26	26	22	23	22	24	21
Niezdeterminowani	20	18	21	21	16	16	16	18	17	18	18	17	17	17	16

Do grudnia 2001 wszystkim badanym zadawano pytanie: „Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i) za przystąpieniem Polski do UE czy przeciw?”

Poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest tym częstsze, im wyższe wykształcenie ankietowanych. Do zwolenników integracji zalicza się mniej więcej co drugi Polak z wykształceniem podstawowym (48%), prawie dwie trzecie z wykształceniem zasadniczym zawodowym (63%), ponad dwie trzecie z wykształceniem średnim (69%) i ponad trzy czwarte (77%) - z wyższym. Cieszy się ona dużym poparciem wśród respondentów o stosunkowo wysokich dochodach - powyżej 800 zł *per capita* w rodzinie (77%) oraz wśród osób zadowolonych z własnej sytuacji materialnej (77%). Ponadto aprobata przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest większa w miastach (od 65% do 71% wskazań w zależności od ich wielkości) niż na wsi (52%). Nadal najbardziej sceptyczni wobec integracji pozostają rolnicy, wśród których więcej jest jej przeciwników (45%) niż zwolenników (40%).

Na stosunek do integracji wpływa także wiek. Członkostwo naszego kraju w Unii Europejskiej najczęściej popierają ludzie młodzi – do 24 roku życia (72%), najrzadziej starsi - mający 65 lat i więcej (52%). Szczególnie wielu zwolenników integracji (77%) jest wśród uczniów i studentów.

W styczniu wyraźniej niż w poprzednich miesiącach zaznaczył się wpływ orientacji politycznej na stosunek do przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Wzrosło poparcie dla integracji wśród osób deklarujących lewicowe, a także centrowe poglądy polityczne, nieco zmalało zaś wśród osób o orientacji prawicowej. Obecnie za integracją opowiada się 81% Polaków identyfikujących się z lewicą i tylko 59% utożsamiających się z prawicą.

Tabela 4

Deklarowane poglądy polityczne	Stosunek do integracji					
	zwolennicy		przeciwnicy		niezdecydowani	
	XII '02	I '03	XII '02	I '03	XII '02	I '03
	w procentach					
Lewicowe	72	81	17	14	11	6
Centrowe	61	69	24	16	14	15
Prawicowe	64	59	27	29	10	12
Nieokreślone	40	42	29	27	31	31

Integracja cieszy się ponadto zdecydowanie większą aprobatą wśród zwolenników rządu (79%) niż osób deklarujących obojętny stosunek do gabinetu rządowego (62%), a szczególnie jego przeciwników (51%).

W elektoratach partyjnych za zjednoczeniem z Unią najsilniej opowiadają się sympatycy SLD (wyraźnie częściej niż przed miesiącem, kiedy to deklaracje takie składało 73% zwolenników tej partii) oraz PO RP. Popiera je także zdecydowana większość potencjalnych wyborców PiS, a także PSL. Nieco więcej zwolenników niż przeciwników integracji jest także w elektoracie Samoobrony, natomiast wśród sympatyków LPR przeważa sprzeciw.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Stosunek do integracji		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
SLD	88	9	3
PO RP	86	10	4
PiS	77	11	12
PSL	73	23	4
Samobrona	43	38	20
LPR	33	48	19

★

★

★

Po grudniowym spadku aprobaty członkostwa Polski w Unii Europejskiej, wywołanym politycznymi dyskusjami na temat jego warunków, poparcie dla integracji ponownie wzrosło, choć tylko nieznacznie przekracza poziom odnotowany w listopadzie. Może to budzić rozczarowanie zwolenników akcesji, biorąc pod uwagę wysiłki rządu, aby wynik szczytu w Kopenhadze uznać za sukces polskich negocjatorów. Jednak stosunkowo niewielkie wahania w poziomie poparcia dla integracji w ostatnich latach świadczą

o zaawansowanym już procesie krystalizacji społecznych postaw wobec przystąpienia do UE. Można przewidywać, że zarówno zwolennikom integracji, jak i jej przeciwnikom trudno będzie znaleźć takie argumenty na rzecz swojej opcji, które w istotny sposób zaważyłyby na społecznych opiniach w tej kwestii.

Warto także zauważyć, że - niezależnie od intencji rządu - aprobata członkostwa Polski w Unii Europejskiej wiąże się ze stosunkiem do gabinetu Leszka Millera i poparciem reprezentowanej przez niego opcji politycznej. To właśnie osoby identyfikujące się z lewicą (oraz politycznym centrum) i zwolennicy SLD najbardziej docenili efekty negocjacji, silniej niż dotychczas opowiadając się za integracją.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nim udział? 1 - Na pewno wziął(ę)by w nim udział; 2 - Raczej wziął(ę)by w nim udział; 3 - Jeszcze nie wiem, czy wziął(ę)by w nim udział; 4 - Raczej nie wziął(ę)by w nim udziału; 5 - Na pewno nie wziął(ę)by w nim udziału

	(%)					
	1	2	3	4	5	Liczba osób
Ogółem	63	10	12	5	9	1025
Płeć						
Mężczyźni	69	9	11	3	9	489
Kobiety	57	12	14	7	10	536
Wiek						
18-24 lat	63	7	15	7	8	158
25-34	61	12	11	7	10	185
35-44	68	8	13	1	9	192
45-54	64	12	11	5	8	211
55-64	75	9	9	2	5	102
65 lat i więcej	50	12	15	9	14	177
Miejsce zamieszkania						
Wies.	63	10	13	5	9	376
Miasto do 20 tys.	62	7	16	7	7	127
20-100 tys.	57	13	12	6	12	208
101-500 tys.	64	8	11	3	13	191
501 tys. i więcej mieszk.	71	14	9	2	4	124
Wykształcenie						
Podstawowe	46	15	16	8	15	262
Zasadnicze zawodowe	59	9	17	7	7	306
Średnie	72	8	9	2	9	345
Wyższe	82	8	3	3	4	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	79	9	6	1	5	64
Prac. umysł. niż. szczebla	74	7	9	0	9	94
Pracownicy fiz.- umysł.	60	11	11	9	9	95
Robotnicy wykwalifikowani	60	11	14	5	10	89
Robotnicy niewykwalifik.	62	7	4	13	13	47
Rolnicy	74	11	10	2	3	54
Pracujący na własny rach.	80	14	0	0	7	38
Bierni zawodowo						
Rencjści	50	8	23	12	7	105
Emeryci	58	13	12	5	12	182
Uczniowie i studenci	71	11	7	3	10	74
Bezrobotni	52	12	19	3	12	143
Gospodynie domowe i inni	68	3	14	3	12	35
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	70	9	11	4	6	160
spółce właścicieli	72	11	3	6	8	82
prywatnych i państwa	68	9	8	4	12	193
sekt. prtyw. poza rolnict.	70	15	10	2	3	60
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	48	15	14	9	13	132
300-399	57	15	12	9	7	100
400-599	65	8	14	4	9	187
600-800	64	8	11	5	13	158
Powyżej 800 zł	79	7	6	2	5	151
Ocena własnych war. mater.						
Złe	51	12	18	6	12	315
Średnie	65	11	10	5	9	465
Dobre	72	7	9	5	7	245
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	68	8	7	6	12	53
Raz w tygodniu	63	11	15	4	7	544
1-2 razy w miesiącu	59	12	15	6	11	148
Kilka razy w roku	68	10	7	10	10	179
W ogóle nie uczestniczy	52	5	10	13	19	98
Poglądy polityczne						
Lewica	74	9	9	3	5	243
Centrum	60	11	13	6	9	274
Prawica	78	8	7	2	5	256
Trudno powiedzieć	38	13	21	0	19	251

Tabela 2. Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):

(%)

	za przystąpieniem Polski do UE	przeciw przystąpieniu Polski do UE	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	18	8	748
Płeć				
Mężczyźni	73	19	8	378
Kobiety	75	17	8	369
Wiek				
18-24 lat	79	19	2	112
25-34	72	22	6	134
35-44	71	20	8	147
45-54	73	20	7	160
55-64	73	15	12	86
65 lat i więcej	76	9	15	110
Miejsce zamieszkania				
Wies	63	26	11	274
Miasto do 20 tys.	85	11	4	87
20-100 tys.	77	17	6	145
101-500 tys.	81	14	5	138
501 tys.i więcej mieszk.	79	11	10	104
Wykształcenie				
Podstawowe	65	22	13	160
Zasadnicze zawodowe	76	17	7	210
Średnie	76	19	5	277
Wyższe	80	10	10	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	13	11	57
Prac.umysł.fiz.szczegół.	80	13	7	76
Pracownicy fiz.- umysł.	79	15	7	67
Robotnicy wykwalifikowani	76	16	8	63
Robotnicy niewykwalifik.	79	15	6	33
Rolnicy	48	44	9	46
Pracujący na własny rach.	80	11	9	36
Bierni zawodowo				
Renciści	78	13	9	61
Emeryci	72	15	13	129
Uczniowie i studenci	79	21	0	61
Bezrobotni	66	30	4	91
Gospodynie domowe i inni	81	5	14	25
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	79	16	5	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	85	6	9	68
sekt. prywat. poza rolnict.	76	14	9	149
prywatnym gosp. rolnym	44	48	8	51
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	73	19	8	83
300-399	56	32	12	72
400-599	81	14	5	136
600-800	75	16	10	114
Powyżej 800 zł	82	12	6	131
Ocena własnych war. mater.				
Złe	67	26	7	199
Średnie	72	18	10	355
Dobre	85	10	4	193
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	68	23	9	40
Raz w tygodniu	71	18	11	403
1-2 razy w miesiącu	73	19	8	105
Kilka razy w roku	79	19	3	139
W ogóle nie uczestniczy	86	13	1	56
Poglądy polityczne				
Lewica	85	12	3	203
Centrum	81	9	10	195
Prawica	65	26	10	221
Trudno powiedzieć	63	27	10	128

Tabela 3. Stosunek do integracji wśród ogółu badanych

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Niezdecydowani	Liczba osób
Ogółem	63	21	16	1025
Płeć				
Meżczyźni	65	21	14	489
Kobiety	61	22	18	536
Wiek				
18-24 lat	72	20	8	158
25-34	64	21	15	185
35-44	61	27	13	192
45-54	63	26	12	211
55-64	67	16	17	102
65 lat i więcej	52	15	33	177
Miejsce zamieszkania				
Wies	52	29	19	376
Miasto do 20 tys.	70	14	15	127
20-100 tys.	65	22	14	208
101-500 tys.	69	18	12	191
501 tys. i więcej mieszk.	71	11	18	124
Wykształcenie				
Podstawowe	48	26	27	262
Zasadnicze zawodowe	63	22	16	306
Średnie	69	21	10	345
Wyższe	77	11	12	112
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	72	15	13	64
Prac. umysł. niż. szczebla	73	16	11	94
Pracownicy fiz.-umysł.	68	17	15	95
Robotnicy wykwalifikowani	62	22	16	89
Robotnicy niewykwalifik.	68	24	9	47
Rolnicy	40	45	15	54
Pracujący na własny rach.	75	15	10	38
Bierni zawodowo				
Renciści	57	17	26	105
Emeryci	55	18	27	182
Uczniowie i studenci	77	21	2	74
Bezrobotni	56	32	12	143
Gospodynie domowe i inni	66	14	20	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	69	23	8	160
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	74	11	15	82
sekt. pryw. poza rolnict.	70	16	14	193
prywatnym gosp. rolnym	37	48	15	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	58	25	17	132
300-399	47	31	22	100
400-599	68	17	14	187
600-800	63	20	17	158
Powyżej 800 zł	77	12	11	151
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	30	20	315
Średnie	63	20	16	465
Dobre	77	13	11	245
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	19	22	53
Raz w tygodniu	62	22	16	544
1-2 razy w miesiącu	64	20	16	148
Kilka razy w roku	65	24	11	179
W ogóle nie uczestniczy	62	17	21	98
Poglądy polityczne				
Lewica	81	14	6	243
Centrum	69	16	15	274
Prawica	59	29	12	256
Trudno powiedzieć	42	27	31	251